

Tadeusz Żarnecki

Tadeusz Żarnecki

1907–1991

Prezes SEP w latach 1950–1951



Tadeusz Żarnecki urodził się 2 lutego 1907 r. w Krakowie jako syn Stanisława – artysty malarza i Anny z Meduskich, absolwentki Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1904 r., nauczycielki. Do szkoły powszechnej uczęszczał we Lwowie, a gimnazjum matematyczno-

przyrodnicze ukończył w 1926 r. w Łodzi, dokąd przeprowadził się z matką. Od 1915 r. należał do harcerstwa. Jako harcerz uczestniczył w obronie Lwowa, a w Łodzi organizował kolonie letnie dla biedoty żydowskiej. W latach 1926-1932 studiował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej, gdzie czynny był w Bratniaku i należał do lewicowej organizacji „Życie”. Dyplom inżyniera elektryka uzyskał w 1934 r. po odbyciu służby wojskowej w Szkole Podchorążych Rezerwy Łączności w Zegrzu. Po ćwiczeniach w 1935 r. został promowany na podporucznika.

Pracę zawodową rozpoczął w 1934 r. w Wytwórni Maszyn Elektrycznych „Elektrobudowa” S.A. w Łodzi, produkującej silniki indukcyjne o mocach 0,2-100 KM, prądu stałego o mocach 0,5-10 KM i transformatory do 10 MVA i 66 kV. Po dwóch latach przeniósł się do Fabryki Aparatów Elektrycznych K. Szpotański, gdzie do wybuchu wojny w 1939 r. pracował jako konstruktor, a następnie kierownik jednego z działów montażowych.

Zmobilizowany latem 1939 r. w kampanii wrześniowej walczył w obronie Warszawy, został odznaczony Krzyżem Walecznych, a następnie przebywał do końca wojny w Niemczech w oficerskich obozach jenieckich, m.in. w Woldenbergu. Tam brał udział w pracach Koła Zagadnień Zawodowych, wykładając na kursach elektrotechnikę samochodową oraz maszyny elektryczne. Jednocześnie był kierownikiem oświetlenia w teatrze obozowym.

Po powrocie do kraju w maju 1945 r. został mianowany naczelnym dyrektorem – organizatorem Centralnego Zarządu Przemysłu Elektrotechnicznego podległego Ministerstwu Przemysłu jako organu kierującego całością przemysłu elektrotechnicznego, teletechnicznego i radiotechnicznego. Przemysł elektrotechniczny, którego fabryki zgrupowane były głównie w Warszawie poniósł w czasie wojny wielkie straty, a jego zdolność produkcyjna w chwili wyzwolenia nie przekraczała 23% poziomu przedwojennego. Do tego dochodziły ogromne straty w ludziach oraz zniszczenia części dokumentacji. Należało więc jak najszybciej uruchomić i rozwinąć produkcję w ocalałych fabrykach, odbudować częściowo zniszczone fabryki, rewindykować maszyny i urządzenia wywiezione przez okupanta, przejąć i zabezpieczyć odpowiednie obiekty na ziemiach północnych i zachodnich.

Tadeusz Żarnecki zabrał się z całym zaangażowaniem do realizacji tych zadań. W tym czasie wyjeżdżał często za granicę m.in. do Szwecji, Holandii, Czechosłowacji, Niemiec Wschodnich, Węgier i ZSRR, czy to w poszukiwaniu zagrabionego polskiego mienia, czy też dla nawiązania kontaktów technicznych z branżowymi zakładami lub po zakup licencji (m.in. dzięki jego działaniom zakupiono od Philipsa licencję linii technologicznej do produkcji żarówek).

W 1949 r. przeniósł się na stanowisko wicedyrektora do Biura Elektryfikacji Kolei, gdzie opracowywano plany elektryfikacji głównych linii kolejowych w Polsce, przede wszystkim pierwszej linii Warszawa-Katowice, wyposażenia do niej oraz taboru. W grudniu 1950 r. został przeniesiony do Biura Projektów „Prozamet”, gdzie jako generalny projektant zajmował się projektowaniem zakładów przemysłu elektrotechnicznego.

W sierpniu 1950 r. rozpoczął pracę w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej (WSI) NOT w Warszawie jako p.o. samodzielnego pracownika nauki. W roku akademickim 1950/1951 był dziekanem Wydziału Elektrycznego, a od 1951 roku do końca istnienia WSI jako

samodzielnej jednostki, pełnił funkcję rektora tej szkoły. W styczniu 1955 r. CKK nadała mu tytuł docenta oraz samodzielniego pracownika nauki. W czasie pracy w WSI prowadził wykłady z zakresu automatyki i napędu elektrycznego na Wydziale Elektrycznym, a także wykłady zlecone na sekcji dźwignic Wydziału Mechanicznego. W grudniu 1964 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym.

W 1966 r. WSI została przyłączona do Politechniki Warszawskiej, a Tadeusz Żarnecki został mianowany przez ministra szkolnictwa wyższego Henryka Gdańskiego kierownikiem nowo utworzonej na Wydziale Elektrycznym Katedry Elektrotechniki Przemysłowej. Pracując w Politechnice wykładał napędy elektryczne i podstawy automatyki. W 1970 r. w ramach reorganizacji uczelni katedra ta weszła w skład nowo powstałego Instytutu Maszyn Elektrycznych.

W czerwcu 1953 r. rozpoczął równoległe pracę w Zakładzie Maszyn i Napędów Elektrycznych Instytutu Elektrotechniki, a po jego reorganizacji w nowym Zakładzie Zautomatyzowanych Napędów jako kierownik pracowni. Do ważniejszych prac wykonanych przez jego pracownię należą: projekt i nadzór autorski nad realizacją laboratorium badawczego maszyn elektrycznych i układów pomiarowych zasilanych z kilku źródeł energią elektryczną o regulowanych parametrach, zdalnym sterowaniu i regulacji oraz projekt i nadzór autorski przy uruchamianiu zautomatyzowanego układu napędowego pieca obrotowego Cementowni „Saturn” (prototyp dla cementowni eksportowych, budowanych później przez Polaków w wielu krajach świata). Z Instytutu został zwolniony 30 czerwca 1966 r. wobec wydanego przez Ministerstwo zakazu pracy na dwóch pełnych etatach.

Jego praca na uczelni i w Instytucie Elektrotechniki skupiona była na dwóch głównych kierunkach: naukowo-technicznym w dziedzinie automatyki i napędów elektrycznych oraz organizacyjno-dydaktycznym, związanym z rozwojem wyższego szkolnictwa dla pracujących. W tym zakresie Żarnecki współdziałał przy uruchamianiu studiów zaocznych dla pracujących oraz działał w sekcji technicznej Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i jako członek komisji partyjno-rządowej w Radzie Głównej NOT. Opracował wtedy projekt organizacyjny Ośrodka Metodycznego i Wydawniczego studiów dla pracujących.

Tadeusz Żarnecki do Stowarzyszenia Elektryków Polskich wstąpił w 1934 r. Był członkiem Komisji Przepisowej nr VIII „Izolatory, napięcia i prądy” w podkomisji „Izolatory wysokiego napięcia i próby udarowe”. Po powrocie z niewoli został na początku 1946 r. dokooptowany do Tymczasowego Zarządu Głównego SEP z racji swych lewicowych poglądów. W 1946 r. brał udział w organizowaniu NOT, jako członek-założyciel. Był rzecznikiem ścisłej współpracy SEP z NOT i zwolennikiem dostosowania statutu SEP do wymagań NOT. W okresie od grudnia 1947 r. do kwietnia 1949 r. wybrany był do ZG SEP, a następnie pełnił funkcję wiceprezesa (1949-1950), prezesa (1950-1951) i ponownie wiceprezesa (1951-1953), a w latach 1953-1957 członka ZG SEP. Na I Kongresie Techników Polskich w 1946 r. w Katowicach przewodniczył obradom VIII Sekcji Kongresowej. Na XV Zgromadzeniu SEP we wrześniu 1949 r. był przewodniczącym Komisji Wnioskowej. Na VIII Zjeździe Delegatów wygłosił przemówienie wstępne na temat historii SEP.

W okresie od stycznia 1948 r. do lipca 1957 r. był członkiem komisji ds. realizacji ustawy o stopniu inżyniera (w latach 1948-1950 jej przewodniczącym). W okresie od maja

1946 r. do maja 1950 r. (tj. do przejęcia Przeglądu przez WCT NOT) był delegatem ZG w Spółce Wydawniczej „Przegląd Elektrotechniczny”, a w latach 1950-1957 członkiem kolegium redakcyjnego Przeglądu. Zorganizował przy NOT Polski Komitet Pomiarów i Automatyki (organizacja członkowska Międzynarodowej Federacji IFAC) i przez kilka lat był jego prezesem. Od 1957 r. brał udział jako stały delegat polski w pracach sekcji nr 8 „Budowa przyrządów i automatyka” Komisji Maszynowej Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Przez wiele lat brał czynny udział w pracach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, będąc od 1961 r. przewodniczącym Głównej Komisji ds. Automatykacji. Był członkiem Rady Programowej czasopisma „Pomiary, Automatyka, Kontrola”.

Na emeryturę przeszedł w 1970 r. w związku z ciężką chorobą żony. Na części etatu pracował zawodowo w Politechnice jeszcze do 1981 r.

Był czterokrotnie żonaty, dwukrotnie owdowiał. Z pierwszą żoną Zofią z Jareckich (kustosz Biblioteki UW) miał trzech synów: Andrzeja (ur. 1935, aktora i reżysera, profesora Akademii Muzycznej w Łodzi), Michała (ur. 1946, reżysera dźwięku, profesora Akademii Muzycznej w Warszawie) i Piotra (ur. 1948, magistra inżyniera elektronika w Instytucie PPT PAN).

Za pracę zawodową i społeczną został odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi (1954), Krzyżami Kawalerskim (1946) i Oficerskim (1958) OOP, Medalem X-lecia (1955).






Zmarł 6 grudnia 1991 r. i został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, kwatera A, rząd III, grób 39.

Opracował: **Zbigniew Białkiewicz**

Materiał został pierwotnie opublikowany w „Spektrum” nr 9-10 z 2003 r.

Redakcja dla potrzeb publikacji internetowej: Jacek Nowicki, SG SEP, wrzesień 2018 r.

Źródła

-  Akta osobowe Tadeusza Żarneckiego w archiwum Politechniki Warszawskiej;
-  Akta osobowe Tadeusza Żarneckiego w archiwum Instytutu Elektrotechniki;
-  Zeszyt historyczny nr 1 SEP. *75 lat SEP 1919-1994*. Warszawa 1994;
-  *Historia SEP 1919-1959*, WCT NOT 1959, i 1919-1999 COSiW 1999;
-  Informacje uzyskane od syna Tadeusza Żarneckiego - profesora Andrzeja Żarneckiego.